

**នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា**

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ : ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសលស
ដាក់ទៅ : សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
ថ្ងៃដាក់ : ថ្ងៃទី២០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨
ភាគីអ្នកដាក់ : សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
ភាសាដើម : អង់គ្លេស

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សម្ងាត់**
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយ កសលស: **សាធារណៈ/Public**
ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:
ការពិនិត្យឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:
ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:
ហត្ថលេខា:

**ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ នៅលើសំណើរបស់ មាស មុត សុំការអនុញ្ញាត
ដើម្បីបន្ថែមចម្លើយតបរបស់គាត់នៅលើដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ**

អ្នកដាក់ឯកសារ: សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ លោក Nicholas KOUMJIAN	អ្នកទទួលឯកសារ: សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ចៅក្រម Michael BOHLANDER	ជនត្រូវចោទ មាស មុត លោក អាង ឧត្តម លោក Michael KARNAVAS
--	--	--

ចម្លងជូន: **ភាគីរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ក្នុងសំណុំ
រឿង០០៣**
សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ
លោកស្រី ជា លាង

I. សេចក្តីផ្តើម

1. មាស មុត ស្វែងរកការអនុញ្ញាតដើម្បីបន្ថែមចម្លើយតបរបស់គាត់ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ (“សពអ”) ក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ (“សំណើ”)¹។ ដូចមូលហេតុដែលមានចែងយ៉ាងលម្អិតបន្ថែមទៀតនៅខាងក្រោម សពអ សន្និដ្ឋានថា សំណើ គឺគ្មានមូលដ្ឋាន និងមិនចំពេលវេលា។ សពអ សន្និដ្ឋានថា សារណាបន្ថែមណាមួយ គឺជារឿងមិនចាំបាច់ផង និងថែមទាំងគ្មានប្រយោជន៍ដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (“សចសអ”) នៅក្នុងការត្រៀមរៀបចំដីកាដោះស្រាយសំណុំរឿង ០០៣ ផង ហើយសារណាដែលបានស្នើសុំនោះក៏គ្មានលក្ខណៈចាំបាច់ដើម្បីការពារដល់សិទ្ធិទទួលបានសវនាការដែលត្រឹមត្រូវ យុត្តិធម៌នោះដែរ។

II. ប្រវត្តិវិវាទ

2. ទាក់ទងនឹងសសរស្តម្ភដំបូងនៃសំណុំរឿង ០០៣ សពអ មូលមតិគ្នា ហើយបានអនុម័តកថាខណ្ឌ ១ ដល់ ៣ នៃសំណើរបស់ មាស មុត²។ សពអ សូមធ្វើសេចក្តីសង្ខេបអំពីព្រឹត្តិការណ៍ថ្មីបំផុត និងដែលពាក់ព័ន្ធយ៉ាងច្បាស់លាស់ក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤/១ ដូចតទៅ។
3. នៅថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ សចសអ បានចេញដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ដែលនៅក្នុងនោះ សចសអ បានផ្តល់មូលហេតុពេញលេញសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចរបស់ពួកគាត់ក្នុងការទាត់ចោលសំណុំរឿងនោះ³។ នៅថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ សពអ បានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ(សំអាងហេតុ) ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ (“អបជ”) ⁴។

¹ ឯកសារ D256/12 សំណើរបស់ មាស មុត សុំការអនុញ្ញាតដើម្បីបន្ថែមចម្លើយតបរបស់គាត់ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ, ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៨ (“សំណើ”)។

² ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១-៣។

³ ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១, ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៧ (“ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ)”)។

⁴ សំណុំរឿង ០០៤/១-D308/3/1/1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ), ចុះថ្ងៃទី ៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧។

- 4. នៅថ្ងៃទី១៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និង សព្វ បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង រៀងៗខ្លួន⁵។ នៅថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧ មាស មុត បានដាក់សំណើសុំពេលវេលាបន្ថែមដើម្បីដាក់ចម្លើយតបរបស់គាត់ទៅនឹង ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់ សព្វ⁶ ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (“សចសអ”) បានផ្តល់ ការអនុញ្ញាតជូនតាមសំណើនៅថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧⁷។ បន្ទាប់មក មាស មុត បានដាក់ ចម្លើយតបរបស់គាត់ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់ សព្វ (“ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋាន ស្តីពី”) នៅថ្ងៃទី១២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨⁸។
- 5. នៅថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ អបជ បានចេញសេចក្តីពិចារណារបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកាសំណោះស្រាយនៃសំណុំរឿង ០០៤/១ (“សេចក្តីពិចារណារបស់ អបជ”)។⁹ នៅ ថ្ងៃទី៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ មាស មុត បានដាក់សំណើតែជាភាសាអង់គ្លេសសិន “ដោយសារភាព បន្ទាន់[របស់វា] ដោយសំណើបកប្រែជាភាសាខ្មែរនឹងដាក់តាមក្រោយ¹⁰។ សំណើដែលបានដាក់ ចំណាត់ថ្នាក់ថាសម្ងាត់ត្រូវបានបញ្ជូនមកឱ្យភាគីនានានៅថ្ងៃដដែល ដោយច្បាប់កោសលុបសម្រាប់ សាធារណៈបានដាក់តាមក្រោយនៅថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨។

III. ចម្លើយតប

- 6. មាស មុត ស្វែងរកការអនុញ្ញាតដើម្បីបន្ថែមចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់គាត់ តាម ស្មារតីនៃសេចក្តីពិចារណារបស់ អបជ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១។ សេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលបានស្នើ

⁵ ឯកសារ D256/6 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីទាក់ទងករណី មាស មុត អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧។ ឯកសារ D256/7 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអនុលោមតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃ ក្នុង, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧។

⁶ ឯកសារ D256/8 សំណើរបស់ មាស មុត សុំពន្យារកាលបរិច្ឆេទកំណត់សម្រាប់ផ្តល់ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី តាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ, ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧។

⁷ ឯកសារ D256/9 សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ មាស មុត សុំពន្យារពេលកំណត់ឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ, ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧។

⁸ ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបរបស់ មាស មុត ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ, ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៨ (“ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី”)។

⁹ សំណុំរឿង ០០៤/១-D308/3/1/20 សេចក្តីពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងដីកា ដំណោះស្រាយ (សំអាងហេតុ), ២៨ មិថុនា ២០១៨ (“សេចក្តីពិចារណារបស់ អបជ”)។

¹⁰ ឯកសារ D256/12 សំណើ, ទំព័រ ១។

ឡើងរបស់គាត់ គ្របដណ្តប់លើប្រធានបទចំនួនបីដូចបានពិភាក្សាក្នុងសេចក្តីពិចារណារបស់ អបជ
 ៖ (i) វិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ក្នុងការវាយតម្លៃលើភ័ស្តុតាង¹¹, (ii) បទដ្ឋាននៃភ័ស្តុតាងសម្រាប់
 ការចោទប្រកាន់បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ¹² និង(iii) ការវាយតម្លៃរបស់ សចស អំពីយុត្តាធិការ
 បុគ្គល និងយាយឱ្យចំគឺថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមិនបានចោទប្រកាន់អាចត្រូវបានពិចារណាពេលធ្វើការ
 វាយតម្លៃអំពីយុត្តាធិការបុគ្គលលើជនត្រូវចោទណាម្នាក់នៅ អ.វ.ត.ក ដែរឬអត់¹³។ មាស មុត
 តវ៉ាថា បញ្ហាទាំងនេះ គឺជាបញ្ហាថ្មីសម្រាប់គាត់ ដែលកើតឡើងជាលើកដំបូងចេញពី “ការភាន់
 ច្រឡំ” ដូចដែលគេចោទថាបានធ្វើឡើងដោយ អបជ ជាឯកច្ឆន្ទ និង/ឬ ចៅក្រមអន្តរជាតិនៅ
 ក្នុងមតិដាច់ដោយឡែករបស់ពួកគេ និងគួរបានលើកឡើងនៅក្នុងសំណើសុំទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋាន
 ស្ថាពររបស់គាត់ ប្រសិនបើគាត់បានដឹងនៅពេលនោះ¹⁴។ តាមពិត ដូចបានពិភាក្សាខាងក្រោមនេះ
 មាស មុត ពីមុនធ្លាប់បានដាក់អំណះអំណាងផ្លូវច្បាប់ ទៅលើប្រធានបទទាំងបីនេះរួចហើយៗក៏
 បានធ្វើការដោះស្រាយយ៉ាងលម្អិតច្បាស់លាស់នៅក្នុងសំណើនេះផងដែរ។

7. មាស មុត សន្និដ្ឋានបន្ថែមទៀតថា ការខកខានក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យគាត់ដាក់សារណាទៅលើសេចក្តី
 ពិចារណារបស់ អបជ “អាចប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ និងកិច្ច
 ដំណើរការត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ហើយនឹងបង្កឱ្យមានភាពអយុត្តិធម៌ជាក់ស្តែង”¹⁵។ យ៉ាងណាម៉ិញ
 មាស មុត ខកខានមិនបានពន្យល់ថា តើ សិទ្ធិរបស់គាត់អាចនឹងត្រូវធ្វើឱ្យខូចដោយរបៀបណានោះ
 ឡើយ នៅពេលដែល សចស មានសិទ្ធិចូលពិនិត្យ និងមានសមត្ថភាពវិភាគដូចគ្នាបេះបិទទៅលើ
 យុត្តិសាស្ត្រថ្មីរបស់ អបជ ដែលបើតាមអំណះអំណាងរបស់គាត់ផ្ទាល់ សចស មិនជាប់កាតព្វ
 កិច្ចត្រូវអនុវត្តដូច្នោះឡើយ¹⁶។ យុត្តិសាស្ត្រថ្មីនៅក្នុងករណីផ្សេងទៀត ដូច មាស មុត អះអាង

¹¹ ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១១-១២, ១៦-១៧។
¹² ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១១-១២, ១៨-១៩។
¹³ ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១១-១២, ២០-២១។
¹⁴ សូមមើល ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D256/12 សំណើ, ទំព័រ ១ (“ការភាន់ច្រឡំក្នុងការវាយតម្លៃលើភ័ស្តុតាង
 និងយុត្តាធិការបុគ្គលនៅក្នុង (សេចក្តីសម្រេចលើដីកាដោះស្រាយនៃសំណុំរឿង ០០៤/១) របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
 បង្កើតបានជាព័ត៌មានទើបរកឃើញថ្មី ដែលគួរតែបានលើកឡើងរួចមកហើយ
 បើសិនជាមេធាវីការពារក្តីបានដឹងក្នុងពេលឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ”], កថាខណ្ឌ ១១-១៣។
¹⁵ ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១១។
¹⁶ ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១៥។

ដែរ¹⁷ គឺមិនទាក់ទងទៅនឹង “ភ័ស្តុតាងដែលទើបរកឃើញថ្មី” ដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងទេ¹⁸។ ដូចដែលគាត់បានរឿករន្តគាត់ពីគោលបំណងនៃវិធាននោះ គឺដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងនៅឯសវនាការ ដែលថា “ដើម្បីនាំទៅដល់ការស្វែងរកការពិត”¹⁹។ វាមិនមែនដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យភាគីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាច្រើន នៅពេលនីមួយៗណាដែលផ្នែកថ្មីមួយនៃយុត្តិសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធជាសក្តានុពលបានចេញនោះឡើយ។ រឿងក្តីសុគតស្នាដូចជារឿងក្តីទាំងនេះ ដែលមានបញ្ហានីតិវិធីពាក់ព័ន្ធ និងបញ្ហាគតិយុត្តសំខាន់ៗរាប់រយបញ្ហា នឹងមិនត្រូវបានបញ្ចប់នោះទេ ដែលការណ៍នេះផ្ទុយទៅនឹងផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ មាស មុត ក្នុងការទទួលបានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដ៏ឆាប់រហ័ស ប្រសិនបើវាជាការអនុវត្តទូទៅក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យភាគីទាំងឡាយ ដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានបន្ថែមនៅពេលនីមួយៗណាដែលយុត្តិសាស្ត្រថ្មីលេចឡើងនៅ អ.វ.ត.ក ឬ តុលាការដែលមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិផ្សេងទៀតនោះ។ ដ៏រាបណា ស.ច.ស ស្វែងរកសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ភាគីលើបញ្ហាជាក់លាក់ណាមួយ ដែលកើតមានក្រៅពីការពិចារណារបស់ អ.ប.ជ នោះ វាត្រូវតែសន្មតថាពួកគាត់មិនត្រូវការជំនួយរបស់ពួកគេក្នុងការវិភាគពួកវា និងការពិចារណាអំពីផលប៉ះពាល់របស់ពួកវាលើដីកាដោះស្រាយសំណុំរឿង ០០៣ (ឬ សំណុំរឿង ០០៤) នោះឡើយ។

- 8. ទស្សនៈនេះត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចឆ្នាំ ២០១៣ របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៅតុលាការពិសេសសម្រាប់សៀវភៅអូស្ត្រី។ អយ្យការបានធ្វើសំណើសុំស្រដៀងគ្នានេះដើម្បីបំពេញបន្ថែមសារណាបណ្តឹងសារទុក្ខរបស់ខ្លួនក្នុងរឿងក្តី Taylor ដើម្បីពិភាក្សាអំពីសាលក្រមបណ្តឹងសារទុក្ខតុលាការ ICTY ក្នុងរឿងក្តី Perišić ដែលត្រូវបានចេញក្រោយការបញ្ចប់នៃសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ភាគី និងពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់ទៅនឹងបញ្ហាជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តី ថាតើ “សេចក្តីណែនាំជាក់លាក់” ចាំបាច់ឬយ៉ាងណាសម្រាប់ការជួយ និងទំនុកបម្រុង។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍បានបដិសេធសំណើនេះភ្លាមៗ ដោយថ្លែងថា ខ្លួន “បានដឹងអំពី

¹⁷ ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១៣។
¹⁸ វិធានផ្ទៃក្នុងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា, វិសោធនកម្មលើកទី៩, ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥។
¹⁹ ឯកសារ D256/12 សំណើ, កថាខណ្ឌ ១៣។

យុត្តិសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធបច្ចុប្បន្ន រួមទាំងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY ក្នុងរឿងក្តី *Perišić* ផងដែរ”²⁰ ។

9. ជាងនេះទៀត ស.ព.អ កត់សម្គាល់ថា សំណើរបស់ មាស មុត ជាមូលដ្ឋាន បង្កើតបានជា ការប៉ុនប៉ងមិនសមរម្យដើម្បីប្តឹងឧទ្ធរណ៍សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ នៅក្នុងរឿងក្តីមួយផ្សេង ទៀត ទៅកាន់ ស.ច.ស។ គោលដៅធំបំផុតរបស់ មាស មុត ក្នុងការប្រើប្រាស់សំណើនេះជា វេទិកាសំដែងការមិនពេញចិត្តរបស់គាត់ទៅនឹងយុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.ប.ជ នោះ ត្រូវបានបង្ហាញ យ៉ាងច្បាស់តាមរយៈការចំណាយមួយផ្នែកធំរបស់គាត់ ចំពោះការតវ៉ាអំពីការសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ “ទាំងមូល” ដែល តាមការសារភាពរបស់គាត់ ថាមិនពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើសុំបច្ចុប្បន្ន²¹ ។ ការណ៍នេះត្រូវបានរួមផ្សំបញ្ចូលដោយអង្គហេតុដែលថា ការពិនិត្យឱ្យកាន់តែជិតដល់លើសារណា ពីមុនរបស់ មាស មុត និងសេចក្តីសម្រេចពីមុនរបស់ ស.ច.ស ក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤/១ បង្ហាញឱ្យឃើញថា គ្មានប្រធានបទណាមួយក្នុងចំណោមប្រធានបទទាំងឡាយ ដែល មាស មុត ស្វែងរកការដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានបន្ថែមនោះ តាមពិតទៅ “ថ្មី” ចំពោះគាត់នោះទេ។

10. សេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលបានស្នើឡើងរបស់ មាស មុត អំពីប្រធានបទទីមួយ មិនមានលទ្ធផលអ្វីក្រៅពី ជាមេរៀនមួយទៅកាន់ ស.ច.ស សម្រាប់ជាវិធីសាស្ត្រផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេក្នុងការវាយតម្លៃ ភ័ស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ជាការអនុវត្តមួយដែលមិនមានប្រយោជន៍ចំពោះ ស.ច.ស ឬចាំបាច់ក្នុងការការពារសិទ្ធិរបស់ មាស មុត។ ជាងនេះទៀត វាមានលក្ខណៈច្រំដែលខ្លាំង នៃចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់គាត់ ដែលក្នុងនោះ មាស មុត បានគាំទ្ររួចហើយ និងបានពឹងផ្អែកយ៉ាងច្បាស់លាស់លើការបកស្រាយរបស់ខ្លួនអំពីវិធីសាស្ត្ររបស់ ស.ច.ស ក្នុង សំណុំរឿង ០០៤/១ រួមមាន (i) សច្ចារណ៍នៃភាពពាក់ព័ន្ធ និងភាពអាចជឿជាក់បានចំពោះកំណត់ ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងអំឡុង ពេលស៊ើបអង្កេត និងប្រតិចារិកសវនាការពិភពដំណើរការនីតិវិធី អ.វ.ត.ក ផ្សេងៗទៀត ដែល

²⁰ រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Taylor, SCSL-03-01-A, សេចក្តីសម្រេចលើក្តីរបស់អយ្យការសុំអនុញ្ញាត ដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានជា លាយលក្ខណ៍អក្សរបន្ថែម ទាក់ទងនឹង បណ្តឹងសាទុក្ខនៃតុលាការ ICTY ក្នុងរឿងក្តី *Perišić* ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ទំព័រ ២។

²¹ ឯកសារ D256/12 សំណើ កថាខណ្ឌ ៩, ១១ (ដកស្រង់ត្រង់ កថាខណ្ឌ ១១)។

ត្រូវបានដាក់នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣²² (ii) ការអនុវត្តប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្ន និង ច្បាស់លាស់ចំពោះភ័ស្តុតាងផ្សេងៗទៀត ដែលប្រមូលបានដោយបុគ្គល ឬ ស្ថាប័នក្រៅពី អ.វ.ត.ក និងមិនមានការត្រួតពិនិត្យដោយតុលាការ ដូចជាបទសម្ភាសន៍ DC-Cam ការស្តាប់ចម្លើយដែល ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងភ័ស្តុតាងច្បាប់ អាវាម²³ (iii) ការវាយតម្លៃនៃសេចក្តីថ្លែងក្រៅតុលាការរបស់ មាស មុត ទាក់ទងនឹងភ័ស្តុតាង ផ្សេងៗទៀតក្នុងសំណុំរឿងនេះ²⁴ (iv) លក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ភាពច្បាស់លាស់ នៃរាល់ភ័ស្តុតាង ទាំងអស់²⁵ និង (v) ការអនុវត្តគោលការណ៍វិមតិសង្ស័យបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ សម្រាប់ការប៉ាន់ប្រមាណចំនួនជនរងគ្រោះ²⁶។

11. បញ្ហាទីពីរទាក់ទងនឹងការពឹងផ្អែករបស់ អ.ប.ជ និង ស.ច.ស លើ “បទដ្ឋានភរនីយភាព” ជាបទដ្ឋាននៃភ័ស្តុតាងសម្រាប់ការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ²⁷។ ដូចដែល មាស មុត ទទួលស្គាល់ ក្នុងសំណើនេះ²⁸ គាត់បានដឹងតាំងពី ស.ច.ស បានចេញដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ថា ពួកគេចាត់ទុក “បទដ្ឋានភរនីយភាព” ជាបទដ្ឋានត្រឹមត្រូវនៃភ័ស្តុតាង²⁹។ ព័ត៌មាននេះ ដូច្នោះ មិន “ថ្មី” ទេ និងតាមពិតនោះ មាស មុត ផ្តល់សេចក្តីសន្និដ្ឋានលម្អិតលើបញ្ហានេះតែម្តង នៅក្នុងចម្លើយ តបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តាររបស់គាត់ រួមបញ្ចូលទាំងការផ្តល់នូវបទដ្ឋានម្យ៉ាងទៀតរបស់គាត់

²² ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តារ កថាខណ្ឌ ១៣៨ យោង ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (ចម្លើយតប) កថាខណ្ឌ ១០៣-១០៤។

²³ ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តារ កថាខណ្ឌ ១៣៨-១៤៣ យោង ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (ចម្លើយតប) កថាខណ្ឌ ១០៤-១០៨, ១៣៩។

²⁴ ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តារ កថាខណ្ឌ ១៤៣ យោង ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (ចម្លើយតប) កថាខណ្ឌ ១៣៩។

²⁵ ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តារ កថាខណ្ឌ ១៤៥។

²⁶ ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តារ កថាខណ្ឌ ៧៣៤-៧៣៥ ជើងទំព័រ ២៨១១-២៨១២ យោង ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (ចម្លើយតប) កថាខណ្ឌ ២១៨, ៣២០។ មាស មុត ដូចក្នុងសំណើបច្ចុប្បន្នរបស់គាត់ ជើងទំព័រ ៧០ ក៏បានយោងទៅលើការពិភាក្សាទូទៅក្នុងដីកាដោះស្រាយនៃសំណុំរឿង ០០៤/០១ របស់ ស.ច.ស អំពីការ អនុវត្តគោលការណ៍ វិមតិសង្ស័យបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទផងដែរ។ សូមមើល ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅ នឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តារ ជើងទំព័រ ៣៤៩, ៤០២ យោង ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (ចម្លើយតប) កថាខណ្ឌ ២៦-៣៦។

²⁷ ឯកសារ D256/12 សំណើ កថាខណ្ឌ ១៨-១៩។

²⁸ ឯកសារ D256/12 សំណើ កថាខណ្ឌ ១៩ក-ខ។

²⁹ ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) កថាខណ្ឌ ២។

ផ្ទាល់ ដូចដែលគាត់ធ្វើនៅក្នុងសំណើនេះដែរ³⁰។ មាស មុត ថែមទាំងយោងទៅលើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ពីមុនទាំងអស់នេះ ជាការគាំទ្រសំណើរបស់គាត់សុំធ្វើសារណាបន្ថែម³¹។

- 12. វិធានប្រធានបទទីបី មាស មុត បានដឹងព្រឹត្តិការណ៍ស្រុង នៅមុនសេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ អំពីចេតនារបស់ ស.ច.ស ក្នុងការពិចារណាលើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមិនបានចោទប្រកាន់ នៅពេលដែល វាយតម្លៃលើយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក។ ស.ច.ស នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ និង ស.ច.ស.អ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ បានធ្វើការណ៍នេះច្បាស់លាស់ហើយ³²។ លើសពីនេះ មាស មុត បានទទួលស្គាល់ពីភាពចាំបាច់ចំពោះមេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្លួនដើម្បីលើកឡើងពីឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលមិនបានចោទប្រកាន់សម្រាប់គោលបំណងយុត្តាធិការបុគ្គល នៅមុនពេលដែលគាត់បានដាក់ ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់គាត់ ដោយបានផ្ទៀងផ្ទាត់ថា៖

លើសពីនេះទៀត បើទោះបីជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនធ្វើការពិចារណាលើ ឧក្រិដ្ឋកម្ម និងទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវបន្ថែម ដែលមិនត្រូវបានចោទប្រកាន់ នាពេលកន្លងមកក៏ដោយ ក៏ភ័ស្តុតាងដែលបានចោទប្រកាន់នានា នៅតែអាចត្រូវ បានយកមកពិចារណា ហើយមេធាវីការពារក្តីចាំបាច់ត្រូវតែធ្វើការវិភាគលម្អិត សម្រាប់គោលបំណងនៃយុត្តាធិការបុគ្គល³³។

³⁰ ឯកសារ D256/12 សំណើ កថាខណ្ឌ ១៩២។

³¹ ឯកសារ D256/12 សំណើ ជើងទំព័រ ៧៧ រយាង ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៨២- ១០៨។

³² សូមមើល ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) កថាខណ្ឌ ២៤៤-២៨០, ៣២១-៣២២។ ឯកសារ D256/9 សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ មាស មុត សុំពន្យារពេលកំណត់ឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧ កថាខណ្ឌ ១៥ [ភ័ស្តុតាងទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមិនបានដាក់ ជាបទចោទ អាចពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាផ្សេងៗ ដូចជា បញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល ប៉ុន្តែ មេធាវីការពារក្តី បានដឹងរួចហើយអំពីភាពចាំបាច់ ត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងភ័ស្តុតាងតាមបែបនេះនៅក្នុងអំណះអំណាងរបស់ខ្លួនអំពីយុត្តាធិការបុគ្គល នៅពេលដែលមេធាវីការពារក្តី បានជូនដំណឹង ស.ច.ស អំពីរយៈពេលចាំបាច់ដែលត្រូវការដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ។]

³³ ឯកសារ D256/8 សំណើរបស់ មាស មុត សុំពន្យារពេលបរិច្ឆេទកំណត់សម្រាប់ផ្តល់ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ តាមវិធាន៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧ កថាខណ្ឌ ១៥ ដោយការ លើកឡើងពី ឯកសារ D261 ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ), កថាខណ្ឌ ២៤៤-២៨០, ៣២១-៣២២។

ដូច្នោះ ទោះបីជា មាស មុត មិនបានគិតថា ការបោសសម្អាតកម្មាភិបាលស៊ីវិលតំបន់ ៥០៥ ដើម្បី បង្កើតបានជាផ្នែកនៃការចោទប្រកាន់លើរូបគាត់ក៏ដោយ³⁴ ក៏គាត់បានធ្វើសារណាយ៉ាងពិស្តារនៅ ក្នុងចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរស្តីពីតួនាទីរបស់គាត់នៅក្នុងការបោសសម្អាតនោះ និងការ ដាក់ជំនួសកម្មាភិបាលតំបន់ ៥០៥ ដោយកងពល១៦៤ និងកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតី³⁵ ។

13. មាស មុត ឥឡូវនេះ មានបំណងប្តឹងថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមិនបានចោទប្រកាន់ និងទម្រង់នៃការទទួល ខុសត្រូវ មិនត្រូវបានពិចារណាសម្រាប់ជាគោលបំណងនៃយុត្តាធិការបុគ្គលនោះឡើយ³⁶ និងសោក ស្តាយដែលមិនបានចាប់យកឱកាសធ្វើដូច្នោះនៅ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨។ គាត់មិនអាចត្រូវបាន អនុញ្ញាតឱ្យស្វែងរកអំណះអំណាងចំពោះចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់គាត់ ដើម្បី លើកឡើងពីកំហុសឆ្គងនេះ និងមានការប៉ុនប៉ងប្រើសេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ ជាលេស សម្រាប់ការធ្វើដូច្នោះ។

សំណើរបស់ មាស មុត គឺមិនសមនឹងពេលវេលា និងមានហានិភ័យពន្យារពេល ចំពោះដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង០០៣

14. មាស មុត ពោលអះអាងដោយមិនទំនងថា “រយៈពេលនៃការចេញដីកាដោះស្រាយនៅក្នុង សំណុំរឿង០០៣ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត គឺមិនត្រូវបានប៉ះពាល់ទេ”³⁷។ គាត់មិនបាន ផ្តល់នូវការបញ្ជាក់ណាមួយនៅឡើយទេអំពីថាវារូបចាំបាច់សម្រាប់ ស.ច.ស ធ្វើការវាយតម្លៃពី

³⁴ ឯកសារ D256/8 សំណើរបស់ មាស មុត សុំពន្យារកាលបរិច្ឆេទកំណត់សម្រាប់ផ្តល់ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ តាមវិធាន៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧ កថាខណ្ឌ ១៤។

³⁵ សូមមើល ឧទាហរណ៍ ឯកសារ D256/11 ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៤៧៩-៥០៥, ៥៥០។

[REDACTED]

³⁶ ឯកសារ D256/12 សំណើ កថាខណ្ឌ ១២, ២១១។

³⁷ ឯកសារ D256/12 សំណើ ទំព័រទី១។

ការប៉ះពាល់ ដែលទំនងជាអាចមានទៅលើចម្លើយថាទទួល ឬមិនទទួល ទៅមុខបន្តទៀត ដូចជា ប្រវែងនៃសារណាដែលបានស្នើ ឬ កាលបរិច្ឆេទ ដែលនៅលើកាលបរិច្ឆេទនេះ គាត់ប្រមើល មើលជាមុននូវការដាក់វាជាភាសាអង់គ្លេស និងភាសាខ្មែរ និងដោយមិនគិតអំពីពេលវេលាចាំបាច់ សម្រាប់ចម្លើយតបពីខាងអយ្យការ។ លើសពីនេះ បើទុកណាជាដាក់ផ្អាកវាថាជា “ការប្រញាប់”³⁸ ក៏ដោយ ក៏ មាស មុត មិនបានផ្តល់នូវការពន្យល់ណាមួយអំពីការដាក់សំណើនេះភ្លាមៗ ស្ទើរតែ ប្រាំមួយ សប្តាហ៍នៅក្រោយការចេញផ្សាយសេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ, ដោយឡែក នៅក្នុង ទស្សនៈ នៃដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការស៊ើបសួរសំណុំរឿង០០៣។

- 15. មាស មុត អះអាងថា “សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនត្រូវបានខាតបង់ប្រយោជន៍ទេ” ដោយមិនបានធ្វើ ការអនុញ្ញាតណាមួយ ចំពោះពួកគាត់ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសារណាបន្ថែមរបស់ គាត់។ អ.ស.ព សន្និដ្ឋានថា បើ ស.ច.ស អនុញ្ញាតលើសំណើរបស់ មាស មុត ដែលការណ៍នេះ វានៅក្នុងផល ប្រយោជន៍នៃសមភាពនៃអំណាចតាំងក្តី ដែលគាត់ត្រូវបានផ្តល់ឲ្យនូវឱកាសដើម្បី ឆ្លើយតបឲ្យ បានពេញលេញ និងត្រូវបានផ្តល់ឲ្យនៅក្នុងរយៈពេលមួយដ៏សមស្រប ដើម្បីធ្វើដូច្នោះ។
- 16. អាស្រ័យហេតុដូច្នោះ ថ្វីបើមានការអះអាងរបស់ មាស មុត ការដាក់សារណាបន្ថែមនេះ ពិតជា បង្កើត នូវហានិភ័យ នៃការពន្យារពេលក្នុងការចេញដីកាដោះស្រាយ ដែលប៉ះពាល់ទៅលើ ការចំណាយពេលវេលា និងធនធានរបស់តុលាការនេះ និងផ្អាកបន្ថែមទៀតនូវយុត្តិធម៌មួយ ដែល ជនរងគ្រោះបាន និងកំពុងរង់ចាំអស់ជាងបួនទសវត្សរ៍មកហើយ។

ការផ្តល់ចំណាត់ប្រភេទជាសាធារណៈ នៃចម្លើយតបនេះ

- 17. ដោយអនុលោមតាមមាត្រា៣.១២ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីអំពីការដាក់ឯកសារនៅ អ.វ.ត.ក³⁹ និង មាត្រា៤ក និង ៩.២ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីអំពីចំណាត់ប្រភេទ និងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង⁴⁰ ស.ព.អ នៅពេលនេះ សន្និដ្ឋានថាចម្លើយតបនេះ ដែលកោសលុបតាម ការចាំបាច់ គួរបានចាត់ប្រភេទជាសាធារណៈ ទៅតាមរបៀបដូចគ្នានឹងសំណើនេះដែរ។ សំណើ

³⁸ ឯកសារ D256/12 សំណើ ទំព័រទី១។

³⁹ សេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីអំពីការដាក់ឯកសារនៅ អ.វ.ត.ក, សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត, អ.វ.ត.ក/០១/២០០៧/វិសោធនកម្ម លើកទី៨។

⁴⁰ សេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីអំពីចំណាត់ប្រភេទ និងការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង, សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត, អ.វ.ត.ក/ ០០៤/២០០៩/វិសោធនកម្មលើកទី២។

នេះត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងការទទួលស្គាល់នូវគោលការណ៍ស្តីពីសមភាពនៃអំណាចតាំងក្តី និងនៅ
ក្នុងផលប្រយោជន៍នៃការបង្ហាញដល់សាធារណជន នូវការយល់ដឹងប្រកបទៅដោយតុល្យភាពនៃ
គោលជំហររៀងៗខ្លួនរបស់ភាគីទាំងឡាយ នៅលើបញ្ហានានាដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងសំណើ
របស់ មាស មុត។

IV. ដំណោះស្រាយដែលស្នើសុំ

18. ចំពោះមូលហេតុនានាទាំងឡាយនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញា ស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត៖

ក. **បដិសេធ** សំណើនេះចោល និង

ខ. ចាត់ប្រភេទឯកសារនៃចម្លើយតបនេះជាសាធារណៈ ដោយស្ថិតនៅក្រោមការ
កោសលុបចាំបាច់។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី២០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨	លោក Nicholas KOUMJIAN សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ	ភ្នំពេញ 	